peperit filios, tuæ religionis amatores.

Wenceslaus, Rex Bohemiæ, Husi defensor.

Et ut plerorumq; asserit eloquium veracium. *Rex Wenceslaus* prædictorum affirmatur sustentator & defensor, quem tu culmine tanto prætulisti, ut mei esset protector, in Imperatorem electus, ut me defendetet suo sibi commisso gladio, ut schismata pelleret, errores tolleret, atque hæreses discinderet manu forti. Quondam infelix *Theodoricus* hæresin defendit Arrianam, sanctum *Papam Johannem* interficiens, & patritium urbis Romæ sanctum *Boëtium* una cum aliis morte crudeli persequens, pro sancta religione tua. Et *Julianus* apostata eandem tuam persecutus est fidem, multos pro nomine tuo martyres efficiens.

LIBER QVARTUS.

Concilium congregandum aptissimum malorum tollendorum remedium sollicitæ Ecclesiæ subministratur.

METRUM.

Solatia Christi Ecclesiæ data, ad serenam emendationis spem.

MOrdet perpetuo tua morsu pectora *cura*,
Finem nec capiet, donec tibi vita supersit.
Decidat hinc dolor ipse prius, pereat *dolor* ipse,
Qui si *longus* erit, *nulla medicabilis arte* est.
Cerno sed expertus, post gaudia plura repleri
Mentem gaudentem luctu magnoque dolore,
Quam dolor ex magno plausu major comitatur.
Dulcius hic nihil est, quam gaudia nulla petisse.
Hinc cesset *dolor*, hinc planctus, *quo vita senescit*,
Inque senem juvenem mutat, jam morte cadentem.
Et *desperatos dolor efficit inveteratus*.
Se perimit, alios trucidat. Sic desperatio lædit.
Dulcibus hinc verbis te solor carmine dulci.
Tempore jam diro grandi submersa dolore,
Audi consilium, *verus quod mittit amicus*.
Illud *amicitiæ* cunctis optabile *nomen*,
Firmum percipies, quavis formidine pulsa.
Tempore nam fusco solet omnis cedere falsus:
Sed *verus semper manet immutatus amicus*.

PROSA LIBRI QUARTI.

De Concilii ope in corruptione publica.

DISTINCTIO I.

De primis Ecclesiæ schismatibus, concilii beneficio sublatis.

Pageradmirabilis cœlorum stellarumque dispositio pulchritudine quadam præclarissima decorata, sapientiam atque intellectus divini venustissimam subtilitatem prænunciat. Quibus, ut omnis retur humani perspicacitas ingenii, mundus iste ordinatione pulcherrima conditus est propter orbis inferioris convenientiam placentissimam: Ut *hierarchia terrestris* divinæ præ omnibus conformetur venustati, & ordini deiformi. Ad cujus conformitatem tota hæc principum machina dirigitur, tendens in supremum opificem, candorem lucis æternæ, qui est fons sapientiæ & verbum Dei in excelsis, Deus de Deo, lumen de lumine, claritas de claritate, de patris substantia genitum verbum, non factum. Et id me tuum sponsum amantissimum esse, summo comprobare debes eloquio, qui propter tuam dilectionem nimiam ex inviolato puellari thalamo carnem mundissimam assumsi, ut te mihi raptam injusta quadam violentia spolio dulcissimo atque justissimo illi, qui te ceperat, eriperem, carne suffultus humana: Consilio ad hoc Patris mei accepto pro *reformanda perdita creatura.*

Christus reformatur.

Cum igitur in cœlis & in terris horrenda fuerint *schismata*, inita sunt pro illius summi schismatis exterminio *salubria* multorum *consilia.* Ut & schismatis impii effectores pœnam luerent, & pellerentur, & pax atque unio firmissima poneretur.

Concilia schismatum antiqua remedia.

Sic ergo contra schismata per *concilia* procedendum est, ut quod plurium consensu distractum est, plerorumque consultu recolligatur. In omnium ergo schismatum, errorum atque hæresum exterminatione *conciliis* usi sunt sancti Patres. Quorum autoritatem à fonte sapientiæ, sanctissima hausere Trinitate, sicut in exordio collationis dixeram.

Primum schisma fuit *sub Lucifero*, qui *concilio* beatificantis essentiæ divinæ in baratrum missus est inferorum. Ad cujus expulsionis effectum & concilii complementum penitus consequendum missus est Archangelus Michael, qui *auctore schismatis* in ima detruso pacem ordinavit. *Schisma sub Lucifero.*

Hic noscens in paradiso positum agricolam, qui quanquam immortalis gratia Dei factus fuerat, sua tamen natura fragilis erat: Hunc adiit *lucifer* ille, *schismatis cœli primicerius*, & ut ipsum de solio ejiceret paradisiaco, *schisma* fecit *inter creatorem & creaturam.* Cujus impio suasu ejectus est à tam præclara deliciarum suavitate cum tota generis humani posteritate. *Schisma inter creatorem & creaturã.*

Unde condolens, tanto interitu mortis perire seculum, convocato in cœlis *concilio* missum est ad virginem quandam, ut pacis & concordiæ unitas reformaretur inter patrem meum ipsamque destructam creaturam. Unde factum est, ut post mirabilium operum consummationem gens mea me cruci affixerit, & tertia die resurgens primum parentem cum suis, qui mihi complacuere, ex inferorum educerem loco, & in cœlum eveherem triumpho glorioso. Sicque *schisma Luciferi* compescui, ipsum religans usque ad secundum judicium in adventu meo. *Concilii cœleste de Christo mittendo.*

Qui quanquam sic nexu sit ligatus firmissimo, suos tamen postea in mundum misit angelos, ut pacem, quam reliqui discipulis meis, perturbarent. Nam sicuti in Hierosolyma *schisma* fuit *inter Judæos*, ut me morti traderent, & ibidem suspensus in cruce omnia pacavi, humi suffossa Synagoga, atque jam abjecta: Sic & facta est *seditio inter discipulos* meos de legalium celebratione. Descenderunt enim quidam *Schisma inter Judæos.* *Seditio inter Christi Discipulos.*

dam de Judæa, Christiani, sed adhuc judaizantes, qui de secta Pharisæorum erant, inter quos facta est seditio atque schisma non modicum cum Paulo & Barnaba, quod prædicabant Pharisæi, fidem absque legalibus non sufficere. Et consenserunt eis multi, veteri consuetudine irretiti. Et statuerunt, ut pro hoc schismate dirimendo *concilium* celebraretur *in Hierosolyma*, coram majoribus Apostolorum, Petro videlicet & Jacobo, Hierosolymorum Episcopo.

Concilium Hierosolymitanum.

Anno igitur Claudii IV. ascendit *Paulus* cum Barnaba, assumto Tito, sicut ipse refert *in Ep. ad Galat.* Et qui descenderant de Judæa, ascenderunt contra eos, sive de hæresi Pharisæorum ad fidem conversi. Qui cum venissent in præsentia Apostolorum, Petri & Jacobi, & seniorum, surrexerunt contra Paulum & Barnabam, dicentes: *Oportet circumcidi fideles, & servare legem Mosis.* Et audita utriusque partis sententia, convenerunt Apostoli & seniores, ut judicarent super hoc. Et post multam disceptationem surgens Petrus ostendit rationabiliter, non esse imponendum fidelibus jugum legis. Quod ipse consilio Dei baptizaverat Cornelium, & Deus prædicationem suam confirmaverat, mundans corda eorum, & antequam baptizarentur, visibiliter mittens Spiritum Sanctum super eos, nec indicens eis observantiam legalium. Et statim incepit *Paulus* & *Barnabas* narrare, quanta signa & prodigia Deus fecerit in gentibus per eos. Posthæc *Jacobus* autoritate Pontificali protulit sententiam definitivam dicens: *Ego judico, eos, qui de gentibus convertuntur, non cogi ad gravitatem legalium.*

Et sic *schisma per concilium abrogatum est*, & pax atque unio fidei confirmata. Hinc etiam *Petrus* à Paulo arguitur, quod comedens cum quibusdam fratribus de Judæa, timens eos molestare, discernebat cibos, & ita gentes suo cogebat exemplo judaizare. Sed hæc locum hic non habent, transeundum est ad alia.

DISTINCTIO II.

De Quatuor conciliis oecumenicis, olim habitis.

POst hæc pleraque sunt habita *concilia*, sed non sine rationabili causa, propter multos errores, & hæreses varias, quæ ex incautis & perversis dogmatibus pullularunt. Quæ omnia, ut acta sunt, enumerare nimis esset prolixum. Sed ut breviter edisseram, pro majoris certitudine fidei, tuæ menti imprimendæ, citius quo potero pluro ex his enarrabo.

Ne igitur tibi mihique deessent æmuli, *Johannes in Apocalypsi* illorum ponit hæreses, & *in Canonica* sua. Contra quorum falsam sententiam ipse tanquam pugil fortissimus triumphavit, Sancti Spiritus & Ecclesiæ fretus consilio.

Paulus Samosatenus.

Postea *Paulus* quidam, *Samosatenus* genere & *Episcopus Antiochenus*, Demetrio successit Episcopo. Hic indigna de me sentiens, utpote tumidus & superbus hæreticus, prædicabat, me hominem tantum communis fuisse naturæ. Contra quem *Antiochenum concilium* congregatum est, in quo idem *Paulus* manifestus convictus hæreticus & condemnatus. Qui condemnatus cum Ecclesia nollet exire, ex præcepto Aureliani manu publica expulsus est.

Concilii Antiochenum.

Deinde currente tempore sub magnifico & illustrissimo Rege *Constantino* in urbe *Roma* congregatum est *concilium:* An lex Judæorum legi novæ debeat anteferri. Erant ibi Episcopi Christiani provinciarum diversarum LXXV. Judæorum vero sacerdotes CCXX, exceptis XII. scribis, quos Isachar Pontifex misit altercandi gratia, nonsolum Hebræo, sed etiam Græco & Latio sermone elimatos. In quo concilio *Constantinus* & mater ejus fuerunt auditores, judices vero *duo philosophi*, qui nec Judæi erant, nec Christiani. Quorum unus *Crathon*, alter *Zenophilus* dictus est. In quo conflictu Judæi victi sunt, & fideles effecti, unum ovile factum est una cum infidelibus, ex gentibus conversis, & crevisti tu mirabiliter ex illius concilii conventione.

Concilii Romani sub Constantino.

Postea

Canones Conciliorum.

Postea ejusdem *Constantini* tempore, *canones generalium conciliorum* inceperunt. Nam præcedentibus annis persecutione fervente, docendarum plebium minime dabatur facultas. Inde Christianitas in diversas hæreses scissa est, quod non erat Episcopis licentia conveniendi in unum, nisi tempore supradicti Imperatoris. Ipse enim dedit facultatem Christianis libere conveniendi. Sub hoc autem, in *concilio Niceno*, sancti Patres, de omni orbe terrarum convenientes, juxta Evangelicam fidem & Apostolicam, secundum post Apostolos symbolum tradiderunt.

Docendi facultas Ecclesiæ data sub Constantino.

Concilii Nicæni. Symbolū Nicænū.

Arrius damnatus.

In eodem Arrianæ perfidiæ condemnata est blasphemia, quam de inæqualitate sanctæ Trinitatis idem *Arrius* asserebat. Prædicabat enim, me filium Dei creaturam esse, & Spiritum Sanctum ab eo creatum. Et cum has faceret differentias inter Patrem, & Filium & Spiritum Sanctum, *Alexander*, *Alexandrinæ urbis Episcopus*, resistebat. Sed cum illum ab exitiali errore revocare non posset, expulit eum ab Ecclesia sancta. Ille vero seditionem contra eum excitavit.

Alexander Episcopus.

Concilii universale primū Nicænū.

Quod audiens pius Princeps *Constantinus*, sanctam Synodum apud *Nicæam Bithiniæ urbem* fecit coadunare, *anno* incarnationiis meæ *CCCXVI.* Convenerunt CCC XVIII Episcopi. Et hæc fuit *prima Synodus universalis.* Jam *Sylvester Papa* mortuus fuerat, ut ait *Hugo.* Sed in *Pontificali* dicitur *Sylvester* ibi adfuisse, & contra *Arrium*, *Photinum* & *Sabellium* in urbe præfata Synodum celebrasse & præfatos hæreticos ibidem cum aliis Episcopis condemnasse.

Concilii universale secundum Constantinopolitanū.

Secunda universalis synodus in *Constantinopoli*, CL patrum, temporibus *Damasi Papæ* & *Gratiani* principis, contra *Macedonium*, Spiritum Sanctum Deum esse negantem, congregata est, quæ Spiritum Sanctum Patri Filioque consubstantialem demonstrat.

Concilii universale Tertiū Ephesinum.

Tertia synodus Ephesina prima, CC Episcoporum, sub juniore *Theodosio Augusto* edita est, quæ *Nestorium*, duas in Christo personas asserentem, justo damnavit anathemate, declarans, in duabus naturis unam Christi Jesu personam manere.

Chalcedonense quartum.

Quarta synodus Chalcedonensis, sexcentorum triginta sacerdotum, sub *Marciano Principe* habita est. In qua *Eutichen Constantinopolitanum Abbatem*, verbi Dei & carnis unam pronunciantem naturam, & ejus *Dioscorum* defensorem, quondam *Alexandrinum Episcopum*, & ipsum rursus *Nestorium Episcopum*, cum reliquis hæreticis, patrum sententia condemnavit, prædicans eadem synodus Christum Dominum sic natum de virgine, ut in eo substantiam & divinæ & humanæ confiteamur naturæ.

Hæ sunt *IV. synodi principales*, rectam fidem plenissimè prædicantes. Cætera vero *concilia* post istorum quatuor autoritates omni manent stabilita vigore.

DISTINCTIO III.

De schismatibus variis in prima Ecclesia, iisque extirpatis per concilia.

CÆteris breviloquii gratia dimissis, ut solatii eo satius carmen tibi valeam infundere, omnia, quæ ab orbis initio fuere hæreses & schismata, cassata scias, & annullata; *Hoc* jam demto *periculoso*, cui insudamus, *schismate*, & erroribus atque malitiis, quibus præsentis temporis innititur malorum ac hæreticorum versutia. Qui & quæ veluti reliqua sunt, annullata schismata, & hæreses atque errores eradicati sunt. Sic & istud *exitiale* destruetur *schisma* cum suis pessimis, quæ allegasti, malis hæresibus atque erroribus.

Schisma sub Constantio Imp.

Nam *primum schisma post Apostolos*, si non fallor, factum fuit *tempore Constantii Imperatoris*, *anno* nativitatis meæ *CCCXL.* hæresi Arriana infecti, sub *Papa Liberio*, qui in exilium propter religionis meæ fidem ivit. In cujus locum subordinatus est *Felix*, venerabilis sacerdos. Fecit igitur *Felix concilium* XLVIII Episcoporum, & invenit duos presbyteros, consentientes Constantio Arriano Augusto, *Ursacium & Valentem*, &

Concilii Felicis Papæ.

& damnavit eos. Post paucos vero dies provocati contra Felicem rogaverunt *Constantium*, ut de exilio revocaret *Liberium* tanquam magis consentaneum. Sic igitur revocato Liberio *Felix* de Episcopatu pulsus est.

Quot etiam persecutiones propter *Arrianam hæresin* tempore *Honoriciwandalorum* tu perpessa fueris, si scriberem, longiloqvus nimis viderer. Contra quem impium Regem sanctus *Eugenius* cum suorum orthodoxorum sacerdotum concilio sanctam declaravit fidem meam, Arrianos confutans & condemnans. Post cujus sanctæ fidei expositionem miserabiliter proscripti sunt & expoliati quibus etiam omnis vitæ alimonia negata est, & demum multi ex eis viri sanctissimi miseranda morte periere.

Concilii Eugenii Papa.

Hæc secreta Arrianorum, perfidiæ atque crudelitatis plena. *Recaredo* regnante *Wisigotharum*, *synodo* LXII Episcoporum apud *Toletum* congregata, damnatur & anathematizatur, & tota gens ejus in fide catholica confirmatur.

Synodus Toletana.

Neque evasit impune præfatus hæreticus, & impius *Arrius*. Nam cum post solennem doctissimi viri *Athanasii* disputationem qui eundem in conventu publico manifestissima convicit veritate, venerabili viro, probo & gentili arbitro seu judice constituto, secessum iret, in sua malignitate permanens effusis visceribus justissima morte pœnam exsolvit, tam horribiliter moriens, quam insatiabiliter & temere contra personam Christi perfidiam evomere non timebat.

Athanasii disputatio mascula.

Arrii exitium.

Eo etiam momento, & eadem disputatione, *Photinus & Sabellius* convicti sunt in tam venerabili *concilio*, ubi prædictus vir eloquentissimus *Athanasius* præsidebat, qui tanquam solis luculentus radius te sponsam meam fulgentissimo decorabat splendore.

Photinus & Sabellius damnati.

Postmodum tempore *Theodosii Senioris*, qui regnare cœpit anno à nativitate mea CCCLXXXVII, *Damasus Papa* in Romana cathedra præsidebat. Quem sibi prælatum arrogans non ferens *Ursinus Romanæ Ecclesiæ Archidiaconus*, congregata turbulentorum atque seditiosorum manu, Episcopum se contra justitiam fecit consecrari. Quare tanta in Romano populo excrevit *seditio*, ut templa mea atque monasteria humano effuso sanguine replerentur. Sed ne nefas illius sustinerem, collecto sanctorum *concilio* sacerdotum, idem pulsus est *Ursinus* ab Apostolica, quam sibi nequiter usurpabat, dignitate.

Damasus Papa.

Ursinus.

Episcopus seditione factus.

Ursinus sede motus.

Dehinc *Anastasio* ab Augusto assumto, qui Imperialem accepit purpuram anno à nativitate mea CCCCXCIII & regnavit annis XXV. Hic, a *Bachario* depravatus Episcopo Constantinopolitano, hæreticis favebat, persequens orthodoxos. Hujus *Anastasii* tempore *Symmachus Papa* floruit. Hic cum *Laurentio* uno & eodem die ordinatus est. Sed *Symmachus* in basilica Constantiniana, *Laurentius* in Ecclesia Beatæ Mariæ. De qua causa clerus turbatus est, & separatus, divisus etiam est & senatus. Alii *Symmachi*, alii partem *Laurentii* tenuerunt. Facta igitur conventione, hoc statuerunt partes, ut ambo *Ravennam* pergerent ad judicium *Regis Theoderici*. Ubi judicatum est, ut qui primo ordinatus esset, vel ad quem major pars declinaret, ipse sederet in cathedra. Et factus est *Symmachus* Papa. Qui fecit *synodum* congregari, & constituit Laurentium in Miterinam civitatem Episcopum, intuitu misericordiæ.

Symmachus Papa.

Synodus Symmachi.

Post annos verò quatuor zelo ducti nonnulli ex clero, & aliqui ex senatu, maxime tamen *Festus & Probinus*, incusaverunt Symmachum, & subornantes testes falsos, quos Ravennam miserunt ad Regem Theodericum, criminantes beatum Symmachum, occulte Laurentium revocarunt.

Libello igitur facto Romæ, factum est iterum *schisma*, & divisus est clerus. Alii Symmacho, alii Laurentio adhærebant.

Illo tempore *Symmachus fecit concilium*, & coadunavit Episcopos CXV. Factaque synodo purgatur à crimine falso, damnaturque *Laurentius, & Petrus Altinensis*, quod sedem Apostolicam invito Symmacho invaserant. Et sedit *Symmachus* vicarius meus in gloria & honore.

Pro-

Procedente tempore sub *Maurii* imperio *schisma* factum est inter Romanam Ecclesiam, & arrogantiam *Johannis Episcopi Constantinopolitani, universalis patriarchæ* nomen sibi usurpantis. Sub *Papa Pelagio* conceptum, & à *Gregorio* jam inde non leviter exagitatum. Sed consilio meo urgente, quod schisma ante quiescere non poterat, nisi *Johannes* diem clauderet extremum, morte subita in peccati sui pœnam expiravit.

Universalis Patriarcha.

DISTINCTIO IV.

De schismatibus Pontificum Romanorum, usq; ad seculum XIV.

NEc quievit *ambitio* adversus sanctam religionem, fidemq; meam, te quoque sponsam meam dulcissimam.

Nam *anno* à nativitate mea *septingentesimo*, Paulo Papa mortuo, sub Constantino Leonis filio, *Constantinus* Pseudo quidam sacerdos ordinatur ex laico. Hic *ambitione tyrannica* papatum invasit, & mihi scandalo magno fuit, seditque anno uno & mense uno. Qui fidelium meorum zelo ejicitur à papatu oculis privatus.

Constantinus Papa.

excœcatq.

Stephanus quoque substituitur præsul XCII. Hic *Romæ concilio congregato* omnia per Constantinum ordinata revocat, præter baptismum & chrisma. Et cessavit quassatio ad tempus, & tempora longa.

Stephanus Papa.

Inde sub *Ottone primo*, anno nativitatis meæ DCCCCXXVIII, qui imperavit annis XXXVI, collecto e tota Italia Episcoporum *concilio, Johannes Papa* de nefariis causis infamatur.

Johannes Papa.

Quapropter *Leo* adhuc laicus, electione omnium & consensu Imperatoris, *Papa* substituitur. Sicque *Leo* præsidens Apostolicæ sedi fecit ordinationes, & ea, quæ erant Pontificis summi.

Leo Papa.

Nec diu post Romani, alterata fide apud Imperatorem, *Papam Johannem* recipiunt. Qui *collecta synodo* Leonem deposuit, ejusque facta cassavit. *Synodus* vero à Leone habita, omnium judicio *prostibulum*, favens adulteris, est nominatum. Illi igitur, qui ab eo fuerant ordinati, jussi sunt suam proscriptionem in charta præsentare, hæc verba continente: *Pater meus nihil sibi habuit, nihil mihi dedit.*

Romana Synodus prostibulum.

Proscriptorum formula.

Romani igitur, Johannis illecti pecunia, Imperatorem cum exercitu pauco Romæ morantem subito aggressi, ita ab Imperatoris armigeris sunt attriti, ut nisi ab Imperatore & à Papa Leone milites Imperatoris â cæde revocati, usque ad internecionem Romani essent deleti. Quibus per Leonem Imperatori reconciliatis, *Leo Papa* insidias sibi parari sentiens ad Imperatorem fugit.

Johannes vero *Papa* se cum uxore cujusdam oblectans à Diabolo in tympano percutitur, ac sine viatico moritur.

Johannis Papæ interitus.

Hinc *Romani contra juramentum Imperatori factum Benedictum Papam sibi præfecerunt.*

Romani juramentum Imperatori datum frangunt.

Quapropter *Imperator* obsessa Roma Romanos adeò cæde & fame afflixit, ut Leonem Papam se promitterent recepturos. Sicque *Benedictus* rejectus, non solum papatu sed etiam sacerdotio à Leone exordinatur, & ab Imperatore in carcere strangulatur.

Imperator vindex.

Postea tempore *Henrici tertii*, qui cœpit regnare anno ætatis meæ MXL & regnavit annis XVII, hujus Imperii anno sexto, *Benedictus nonus* Papatum sibi *Simoniace* usurpaverat. Cumque esset *indoctus*, alterum ad vices officii Ecclesiastici exequendas secum *Papam Sylvestrum* fecerat consecrari. Quod cum multis non placeret, tertius superducitur *Gregorius*. Qui solus vices duorum adimplevit.

Benedictus IX Papa Simoniacus & indoctus.

Sylvester Papa.

Gregorius Papa.

Itemque *ejusdem Imperatoris* anno VIII. Romæ uno contra duos, & duobus contra unum de papatu contendentibus, *Rex divino functus consilio, Romam contra eos vadit. Et eisdem canonica & imperiali censura depositis, Clemens Papa* CLIIII. præsidet. Et ab eo Rex in Imperatorem benedicitur, *jurantibus Romanis, se sine ejus consensu Papam non electuros.*

Imperator Pontifices deponit.

Clemens Papa.

Juramentum Romanorum, Imperatori factum.

Huic Imperatori Henrico cum succederet *Henricus quartus*, qui regnavit annis

annis multis, factum est schisma periculosissimum, dum *Papa Papam excommunicat*, *Gregorius* videlicet *Clementem* & è contra, uno pro Papa elevato, altero per Regem Apuliæ contra alium defensato.

Papa Papam excommunicat.

De hoc *Gregorio* refert *Martinus* in chronica sua, quod idem *Gregorius* Henricum tertium excommunicaverit concilio CX. Episcoporum. Quamvis aliter senserit *Sigibertus*, quod unitatem Ecclesiæ Romanæ scindere voluerit. Postea *electus est Guibertus*, *consensu Imperatoris*, qui *Clemens* dictus est. Et ab eodem Henricus Imperator coronam accepit imperii, Gregorium in castro Angeli obsidendo. Sed audiens Imperator, Guiscardum Regem Apuliæ Gregorio succursurum, cum suo Clemente antipapa fugit Senas. Quem Rex Apuliæ liberando ab obsidione in palatio Lateranensi restituit. Qui post in Apuliam descendens Salernæ mortuus est, miraculis coruscando.

Gregorio Henricũ III. Imp. excommunicat.

Clemens Papa.

Postmodnm *Innocentio Papa* Catholico præsidente *Petrus Leonensis* schismaticus ipsum perturbavit. Ad cujus schismatis pestem sedandam vocatus à Clarevalle *Sanctus Bernhardus* multum laboravit, multum profecit.

Innocentius Papa.

Qua de re convocato apud Stamphas *concilio* sanctus Bernhardus Innocentium suscipi persuasit. Petro igitur ob parentelæ suæ fortitudinem apud sanctum Petrum commorante, Innocentius urbem egressus in Gallias proficiscitur.

Ecclesia Gallicana ipsi adhærente, *concilium* celebratur, & in Papam confirmatur. *Petrus* vero ab omnibus Galliæ ac Germaniæ Episcopis anathematizatur. *Innocentius* igitur *Aurelianus à Ludovico Francorum* Rege honorifice susceptus est. Inde Carnotum deductus est à *Ganfredo Carnotensi Episcopo*, magnarum virtutum viro. Ubi occurrit ei *Henricus Rex Anglorum*, & honorifice ab eo receptus est.

Concilũ Gallicanum.

Cumque per multa tempora pax esset & unio, sub *Friderico primo* anno ætatis meæ M CLVIII. *Adrianus Papa* præsidebat, & anni præfati Imperatoris secundo mortuus est. Quo mortuo maxima tibi mihique supervenit tribulatio. Cardinales enim ad invicem divisi duos elegerunt sibi summos Pontifices, *Rolandum* videlicet Cancellarium, qui *Alexander* dictus est, & *Octavianum*, horribili schismate te sponsam meam dirumpentes. Unde proceres regionum diversarum turbati sunt. Nam quidam uni, nonnulli alteri adhæserunt. Imperator siquidem Romanus cum suis Episcopis *Octaviano*, quem *Victorem* nuncupaverunt, adhæsit, Rex vero Francorum Ludovicus, & Rex Angliæ Henricus, cum suis Alexandrum in patrem & Dominum susceperunt.

Cardinalium dissidium.

Alexander Papa.

Victor Papa.

DISTINCTIO V.

De Schismate seculi XIV. tempore Johannis XXII.

Clemens V. Papa.

POsthæc vacavit imperium, anno videlicet incarnationis meæ MCCCV. & electus est *Clemens Quintus* in Papam. Hic *Clemens* sedit annis VIII, mensibus X & diebus XV. *Vacavit* autem *sedes* annis duobus, mensibus tribus, & diebus XVII. Cujus ratio fuit hæc:

Defuncto *Papa Clemente Quinto*, Cardinales numero XXIII, qui apud Carpentoracem civitatem cum alia curia residebant, intrarunt conclave in episcopali palatio, pro summi Pontificis electione facienda. Cumque ibidem diu perstitissent, non valentes concordare, suborta gravi & grandi perturbatione exterius inter familias eorum, ex ipso conclavi circa festum Mariæ Magdalenæ concorditer exiverunt, statuentes tempus, intra quod deberent regredi in eundem locum, pro summi Pontificis electione celebranda. Sed variis subortis quæstionibus minime redierunt, sed in villis diversis, & civitatibus hinc inde dispersi sunt. Permanserunt autem sic divisi annis plus quam duobus.

Cardinalium dissensio.

Fuga ex conclavi.

Postea *Lugduni* convenerunt, & *Jacobum Episcopum Portuensem* elegerunt, anno nativitatis meæ MCCCXVI, & vocatus

Jacobus Portuensis.

Johannes XXII. Papa.

catus est *Johannes XXII.* Fuit autem *coronatus* more Romanorum Pontificum *Lugduni* cum solenni honore in Ecclesia cathedrali, anno incarnationis meæ MCCCXVII.

Adversarius Ludovici Imperatoris.

Hic Pontifex summus plures constitutiones edidit utiles & salubres *contra Ludovicum Bavariæ ducem*, qui in contrarietate in Imperatorem fuit electus, & se pro Imperatore gerebat, sed ejus electio per sedem Apostolicam non erat approbata. Idem *Imperator ad sedem Apostolicam citatus* non comparuit. Hinc *excommunicatus* fautor & defensor hæreticorum adjudicatus est.

Excommunicavit Imperatorem.

Qui *Ludovicus* malorum pessimo usus consilio contra eundem summum Pontificem vicarium meum, & adversus te sanctam sponsam meam multipliciter, crudeliter & barbarice se erexit. Veniensque Romam, quendam pseudo antipapam, cui nomen *Petrus de Cerbario*, Reatinæ urbis, *de ordine fratrum Minorum*, in Papam assumsit, anno nativitatis meæ MCCCXXVIII in mense Maji.

Ludovico Imperator constituit aliũ Papam.

Papa habuerat uxorem.

Qui ante quam habitum assumeret Minorum, uxorem habuit nomine Johannam, cum qua in conjugio vixerat annis quinque. Qua derelicta, ruptoq; conjugali fœdere, *frater Minor* factus est.

Hoc assumto in summum Pontificem, tanquam Papæ reverentiam idem Dux Bavariæ exhibuit, in dedecus meum, scandalumque tuum, o sponsa dulcissima.

Fecitque se à suis *Nicolaum Quintum* vocari. Hic idem impius antipapa, tanquam leo rugiens, atque draco ignem evomens, in opprobrium urbis Romanæ, & in ipsa urbe pro Papa se gerebat, & in eadem sua crudeli vesania creavit Cardinales, & conabatur, in quantum valuit, sanctam unionis discindere pacem, veluti minister, membrum & *præco manifestus* impiissimi *AntiChristi.*

Nicolaus V. Papa.

Creavit Cardinales.

Minister AntiChristi.

Hujus perversissimi hominis uxor *Johanna* ipsum antipapam repetiit in judicio coram Episcopo Reatino, oblato libello. Et pro Johanna contra sæpe dictum AntiPapam lata fuit sententia publice, juris ordine servato, penultima die mensis Novembris anno incarnationis meæ MCCCXXVIII.

Papæ uxor redditur.

Idem quoque Antipapa per Bonifacium comitem Domino Johanni, vero meo vicario, præsentatus est. Qui ipsum misericorditer recepit. Sub fidei verò custodia Avinione tentus est. Ubi & diem clausit extremum.

Papa captus.

Et sic cessavit discordia, & pax facta est usque in *præsens schisma.* Si quæ alia fuerint schismata, istis adjiciantur. Quorum omnium eradicatio nec non extirpatio manifestissime facta claret vel *conciliorum congregatione*, vel quorundam *virorum idoneorum*, *consilii promtitudine pollentium*, ad hoc vocatorum, qui prædicta schismata omnino cassarunt, & penitus annullarunt.

Vis conciliorum.

Consilii virtus.

DISTINCTIO VI.

SIGISMUNDUS IMPERATOR, Concilii Constantiensis Conciliator, extollitur.

NUnc ergo, o mi sponsa dilectissima atque dulcissima, per ea, quæ supra dicta sunt, claret, omnia per fidelissimos nostros servos schismata priora penitus cassata & abrogata.

Ut igitur & *hoc* etiam horrendum & periculosum, inveteratum quodammodo & exitiale, *currentis temporis schisma tollatur* è medio, & senescentis erroris malitia conculcetur, cætera etiam intercurrentia nefanda, prout tu de multifariis periculis & sceleribus superius proposuisti, eliminentur, *suscitavi spiritum Danielis*, qui Susannam innocenter morti damnatam liberabit. Cujus angustiæ ineffabiles tempore suæ tribulationis extiterant, cum ab illis *senioribus, qui populum regere juste videbantur*, iniquissime fuerat judicata, plurimis scandalis infamata.

In Sigismundo Daniel, Ecclesiæ vindex.

Excitavi, inquam, *novum Regem David*, qui populum meum de manibus suorum eruet æmulorum. *Elegi* enim, abje-

David.

abjecto Saul, *virum secundum cor meum*, Virum, inquam, manu fortem, qui ursum interfecit, & leonem occidit. Gigantem etiam, inermis armatum, lapidibus limpidissimis interemit.

Hector, *Hector* jam fortissimus *surrexit à mortuis*, ut matrem suam Hecubam Reginam ab incidentibus inimicorum periculis defendat.

Carolus M. *Carolus magnus*, spreto sororis & quietis tumulo, una cum *Rolando* bellicosissimo milite descendit in medium, ut te sponsam mihi dilectissimam *gladio cœlitus misso* protegat, & cuncta tibi adversantia sepellat.

Mercurius, *Mercurius Tyro*, inferos spernens, deferens cœlica, armatus novi prodigio miraculi, hasta Julianum interfecturus, ornatissimo procedit intuitu.

Constantinus, *Constantinus, Rex* prudentissimus, mirando functus ingenio, prodit in publicum, te sanctam *reformaturus Ecclesiam*, multorum concurrente scientificorum atque sapientium scientia, quorum *prudentissimo concilio reformaberis*, pacis munere & unitatis plenitudine gavisura.

Theodosius. Properat *Theodosius Rex* inclitus, oratione suffultus devotissima, qua te sponsam mihi dulcissimam contra rebellantes devincat hostes.

Hic revera *illustrissimus* est *Princeps, gloriosus REX, Serenissimus mundi monarcha*, SIGISMUNDUS in IMPERATOREM electus, fidelissimi filii tui *Caroli, Regis Bohemiæ, Imperatoris* semper Augusti, *filius*, qui una cum *Johanne Papa XXIII* concilium generale in *Constantia, civitate Imperiali*, provinciæ Moguntinæ, convocabit. Ubi totius religionis nostræ concurret dulcedo, virorumque illustrium ex omnibus mundi partibus confluet sapientia, pro pacis ac unionis tuæ efficacissima prosecutione. *Sigismundus Concilium Constantiense convocavit.*

De quo non ambigas, cum jam præfatus *summus Pontifex* una cum prædicto serenissimo Hungariæ Rege in *Imperatorem* electo concordaverit de *loco*, ut prædixi, & *tempore*, quod erit *anno* ab incarnatione *Millesimo CCCCXIV. in festo omnium sanctorum.* *Initium Concil. Const.*

Ubi tam periculosi *schismatis*, tanorumq; *malorum*, per te allegatorum, *finis* erit, & in quo spinæ comburentur igne, rosis reservatis, & tribuli destruentur, floribus speciosum decorantibus campum. Et ista dum videris atq; spectaveris, dilatabitur cor tuum præ gaudio ineffabili, gratias multas mihi referes, timore pariter & anxietate penitus extirpatis. *Scopus ejus transquillitas publica.*

DISTINCTIO VII.

Simoniæ & indulgentiarum venundationi in Concilio Constantiensi medendum speratur.

Supr fol. 60. seqq. PLane tibi respondere ad ea quæ proposuisti, non dedignabor, volens, te non ignorare, me nunquam contra veritatem locuturum, neque, quæ falsitatis telo sagittantur, velle, si falsa fuerint, excusare, sed prorsus inhærebo veritati. Quippe non modo tuam auscultavi rationem, sed & testimonium veritati perhibebo. Neque negare debeo, quod radicatum firmasti veritate expertissima, *omnes religionis* tuæ *prælatos, majores cum minoribus, simoniæ vitio irretitos.* *Simonia Ecclesiasticis olim communis.*

Novi equidem, *per avaritiam & Simoniam summos Pontifices electos*, pariformiter & reliquos *ordinatos pro munere Præsules.* *Papæ per Simoniā electi.*

Qui & alios eis subditos in sacerdotes, diaconos, subdiaconos & acolitos ordinant, *prius conventione & pacto strictos*, antequam ordinare illos velint. De qua iniquitatis mammona & *Episcopi*, verique rectores, una cum *capitulis*, partem tollunt. *Conventiones pecuniariæ ante ordinationem sacerdotum.*

Et quod quondam dictum fuit nobile proverbium: *Gratis accepistis, gratis date*; nunc vertitur in vilissimum eloquium: *Gratis non accepi, quod magna pecunia episcopatum emi, neque gratis dabo. Ut effusarum impie refusionem recipiam expensarum. Ordinare te nolo in sacerdotem, nisi aureum dones. Sacramentum ordinis mihi comparavi, dum Episcopus fierem, & illud ejusdem ordinis signum sacrum tibi vendo* *Præclaræ regulæ Simoniacorum.*

vendo. Prece & pretio mihi procuravi, rogatu atque munere tibi vendo. Si tantum non dederis, sacerdos non eris.

Si nunc *Simon Magus* viveret, certissime non tantùm Spiritum sanctum, sed & Patrem Deum, meque Dei filium posset pecunia comparare. Emitur ab ingratis gratia, quam non gratiam efficiunt. Nam gratia gratis datur. Cum igitur emitur, gratis non datur. Gratia ergo gratia non est.

Auro olim empta gratia.

Sed quid plura? *Episcopi accipientes pecuniam* pro ordinibus, lepra afficiuntur cum Gehasi; *Ordinati* vero, *dantes* munera, perditioni subjiciuntur cum Simone mago. Cui dixit *Petrus, Pecunia tecum sit in perditionem.*

Simoniacorum, elementium & vendentium, pœna.

Sed quis horum majori pœna mulctatur, an qui lepræ contagio, an qui perditionis jaculo adjicitur? Revera utriusque abhorrenda sententia. Sed ut æstimo, major est lepra, quod quanto status altior, tanto minus gravior. Relinquo tamen ad præsens, ne per varia videar evagari, disceptationem eam, ad cætera progressurus.

Indulgentiarum copia ante Conciliũ Const.

Indulgentiarum numerus non capit numerum, si mammonæ finitas infinitate mensuretur. Certissima sunt omnia, expertissima sunt singula.

Si dantium intermina foret donatio, recipientium abyssalis esset acceptio. *Infernus* damnatis atque damnandis, *purgatorium* afflictis puniendisve vacuaretur, si pecuniæ quantitas statere non posset ponderari, elargita sine modo.

Simonia remediũ in Concilio Const. quærendum.

Multum igitur hæc pessima *Simonia* me dudum afflixit, quam viribus & conamine quibuscunque potuero per dilectissimum filium meum SIGISMUNDUM REGEM, nec non per *sacrum concilium* congregandos cæteros filios meos, penitus evellere studebo. Ne istud virus, quod simpliciter primum in te, o sponsa mea, susum est, inter omnia nefaria tibi inflicta ullo in te posit perdurare modo vel momento. Quod utique nefas satis radicatum est in te per eos, qui obicem posuisse debuerunt. Est igitur verificatum sapientis dictum:

Radicatum malum Simonia.

Quod nova testa capit, inveterata sapit.

In veteri lege hæc pravitas sumsit initum, nec adhuc, tempus usque in præsens finem accepit. Propter hanc igitur extirpandam nequitiam, ob istam enervandam iniquitatem, pro hac evellenda impia hæresi, totus fidelium congregabitur cœtus, universique orbis conglomerabuntur sapientes, & ex omnibus viris electissimis *curia Constantiensis* prudentibus replebitur. Justi judicium justitiamq; facturi in *Constantia*, magna stabunt constantia adversus eos, qui te angustiaverunt. Primum & principale nefas, quod est *Simonia*, penitus ablaturi. Quapropter procedendum est contra *Simoniacos*, & qui inventi fuerint hujus lepræ irretiti vitio, justa pœna punientur, prout aliquando priscis factum est temporibus, quibus contra *Simoniacos* eleganter processum est, & debite judicatum.

Scopus Concilii Const.

Fons malorum in Ecclesia omnium ante Conc. Const. Simonia fuit.

Nam tempore Henrici Quarti *Hildebrandus Cardinalis*, qui postea *Gregorius* factus est, cum legatus esset in Gallia, & in concilio contra multos Simoniacos processisset, contra unum Episcopum Simoniæ lepra maculatum procedere conabatur, sed testes in medium producendos auro corruptos invenit. Cumque hæc experiretur, ait: *Producatur in medium divinum consilium. Episcopatus enim donum Dei est, & quisquis mercatur Episcopatum, contra Spiritum sanctum facit. Si ergo tu contra Spiritum sanctum non fecisti, dic: Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto.* Quod ille intrepidus incipiens, cum *Patri & Filio* dixisset, *Spiritui Sancto* nullatenus exprimere potuit, sæpius *Gloria Patri* repetito. Unde ejectus est, ut meruit, de Episcopatu. Quo expulso plene dixit: *Patri & Filio & Spiritui sancto.* Tanta igitur opera, tantaque diligentia ad istud expellendum adhibebitur virus, ut sentiant, se male fecisse, qui Simoniam exercuêre, & cæteri ab eis exemplum accipient, ut terreantur, huic vitio non inhæsuri. Hæc breviter dixerim, ad alia processurus.

Gregorii VII. contra Simoniacum Episcopũ sententia.

Simoniaci Episcopi examẽ.

DISTINCTIO VIII.

Fastui Prælatorum à SIGISMUNDO remedium iri quæsitum, monetur.

Superbia Prælatorum.

SEcundo loco proposuisti opponens mihi *prælatorum superbiam*, atque divitias, contra meam humilitatem & paupertatem, quas culmine magnifico extollendas prædicavi, in me ipso has virtutes miro dedicans exemplo.

Supr. f. 64. seqq.

Neque putare te velim me *superbiæ* aut *ambitionis* vitia laudaturum, quæ utique Luciferum de cœlo, & Adam ejecerunt de Paradiso. Hæc namque etiam secundum Poëtas *matres* vocantur *scelerum*. Unde *Claudianus*:

Ambitio mater scelerum.

At primam scelerum matrem, quæ semper habendo
Plus sitiens patulis rimatur faucibus aurũ,
Trudis avaritiam. Cujus fidissima nutrix
Ambitio: Quæ vestibulis foribusque potentum
Excubat, & pretiis commercia poscit honorum,
Pulsa simul: Nec te gurges, corruptior ævi
Traxit ad exemplum, quod jam firmaverat annis
Crimen, & in legem rapiendi verterat usũ.

annis

Vitia connexa.

Superbia, *ambitio* & *avaritia* connexa sunt vitia, & unum sine altero neque esse. Hæc in *prælatis* justa reprehendenda censeo æquitate.

Episcopis indulta quædam pompa.

Quæ etsi aliquando apparuerint exteriori habitu, non tamen sic æstimanda sunt vel interiori animi motu radicari. Cum & præsules atq; Pontifices secundũ eorum statum deceat incedere tramite æquissimo, illis indulto.

Donatio Constantini jactata.

Non enim decet summum Pontificem, Cardinales, Patriarchas, cæterosque pxælatos, post indultam à serenissimo Principe Constantino dignitatem imperialem, more simplicis incedere sacerdotis, aut clerici, quos ego in præfato Imperatore Constantino singularibus privilegiis dotavi. Namusque ad illum sancti viri solum spiritualibus intenderunt. Sed postquam ille purificatus est, imperium & imperialia vicariis meis concessit. Quibus ad tuam uti potuerunt & debebunt defensionem, amicti ornamentis, phaleratis familiis, & equorum strepitibus circumducti.

Formula celebrata donationis Constantini.

Unde ipse *Constantinus* ait: *Sanctis Apostolis, Dominis meis, & beato Sylvestro, patri nostro, & universali Papæ, omnibusque ejus in sede beati Petri successoribus, Pontificibus, imperii nostri palatium Lateranense contradidimus, deinde diadema capitis nostri, simulque phrygiũ & superhumerale, qui imperiale circumdare assolet collum, & chlamydem purpuream, tunicamque coccineam, & omnia imperialia indumenta, & omnem processionem imperialis culminis, & gloriam potestatis nostræ. Et quemadmodum imperialis potentia diversis officiis cubiculariorum, & ostiariorum & omnium excubitorum ornatur, ita & sanctam Romanam Ecclesiam decorari volumus. Et ut amplius pontificale decus præfulgeat, decernimus & hoc Ejusdem Ecclesiæ clericis; ex linteis candidissimo colore equos eorum decorari, & ita equitari. Decernimus & hoc, ut venerabilis Pater Sylvester, & omnes ejus successores Pontifices, diademate, quod ex capite nostro illi concessimus,* ex auro *purissimo & gemmis pretiosis, uti debeant, & in eorum capite ad laudem Dei pro beati Petri honore gestare. Ac ipse beatissimus Papa super coronam clericatus quam gerit, omnino ipsa ex auro non est, uti passus, corona. Phrigyum vero, candido nitore splendidum, resurrectionem Dominicam designans, ejus sacratissimo vertici manibus nostris imposuimus. Et tenentes frenum equi ipsius, pro reverentia beati Petri, stratoris officium ei exhibuimus. Statuentes, eodem phrygio eorum successores omnes uti in processionibus, ad imitationem imperii nostri. Et ut Pontificalis apex non vilescat, sed amplius quam terreni dignitas imperii, & gloriæ potentia decoretur, ecce tam palatium nostrum, ut prælatum est, quam urbis Roma, & omnis Italiæ, seu occidentalium regionum provincias, loca, & civitates patri nostro Sylvestro, ejusque successoribus decrevimus disponenda, ac jure Ecclesiæ Romanæ permansura. Unde congruum conspeximus, nostrum imperium & regni potesta-*

testatem orientalibus regionibus transferri, & in Byzantia provinciam, in optimo loco, nomini nostro civitatem ædificari, & illic imperium nostrum constitui. Quo modo, ubi principatus sacerdotum & Christianæ religionis ab Imperatore cœlesti constitutus est, justum non est, ut Imperator terrenus habeat potestatem. Denique coram Deo, qui nos regnare præcepit, & coram terribili ejus judicio obtestamur per hoc nostrum imperiale constitutum, omnes successores nostros Imperatores, & cunctos optimates, & universum populum in nostro imperio, nulli quocunque modo licere, hæc, quæ à nobis imperiali sanctione sacrosanctæ Ecclesiæ Romanæ, & ejus Pontificibus concessa sunt, refragari, aut confringere, vel in quoquam convellere. Si quis autem in hoc contemtor aut temerator extiterit, æternis condemnationibus subjaceat innodatus, & sanctos Dei, principes Apostolorum, Petrum & Paulum, sibi in præsenti vita & in futura sentiat contrarios, atque in inferno inferiori concrematus cum Diabolo & omnibus impiis deficiat.

Splendor Pontificũ ex donatione Constantini repetitur.

Ex his luculenter claret, *statum Prælatorum, Pontificum, mutatum*, divina dispositione. Cum & hæc sub tanto *Imperatore* & tam sancto *Pontifice Sylvestro* facta sint. Cui divinitus ista concessa sunt cum ejus successoribus omnibus, non solum summis *Pontificibus*, sed & aliis illorum *Suffraganeis*. Qui ex imperatoriæ dignitatis concessione *bona feudalia* obtinent, pro Ecclesiæ suæ utilitate, cum castris, civitatibus, pro conservatione Ecclesiæ, nec non Pontificalis dignitatis honestate.

Bona feudalia Episcoporum.

Abusus splendoris Pontificalis.

Sunt etiam nonnulli, qui hic sibi taliter indultis *abutuntur*, in damnum animæ suæ, & scandalum Ecclesiæ. Quorum *abusum* non laudo, sed tecum, in quantum valeo, reprehendo. Qui *superbia* inflati intumescunt, pauperes despiciunt, & pompose incedunt, spernentes humilitatem & paupertatem. Qui res Ecclesiæ confiscant, ut eas teneant, nec pauperum succurrunt egestati, vel *histrionibus* aut cæteris bona impertiuntur Ecclesiæ, qui illis merito gaudere non debent. Qui *palatia* magna construunt sine necessitate, aut Ecclesiæ utilitate, ut inde videantur aut extollantur. Hos omnes & singulos corripio, corrigo atque reprehendo.

Histrionibus collata Ecclesiæ bona.

Palatia Episcoporum superba.

Et quid adjunxisti exemplum de Sancto *Amalachia*, cujus vitam una tecum ad plenum laudare vix valeo, ut modo loquar humano? Utinam tales essent omnes *Episcopi, sancti, justi, pii, misericordes*, & *sinceri*. Sed *in Allemania* tales esse ad effectum non possunt, quamvis *sancti* & *justi* esse possint, qui & *judicum locum tenent in temporalibus & spiritualibus*. De qua materia inferius abundanter scribam, de *doctrina Episcoporum in Alemania*, & aliis provinciis orbis, quibus præsunt Pontifices tanquam judices & rectores.

Supr. f. 66. 67.

Episcoporum bona nota.

Episcoporum in Germania singularis conditio.

Fuit igitur *tempore Constantini Regis venenum immissum* tibi, ô sponsa dilectissima, sed abutentibus dotatione atque ditatione tua. Divitiæ namque in se malæ non sunt, sed qui eis abutuntur, mali per eas extant. Fuere namque & existunt divites plerique viri spirituales & temporales, qui suis opibus regnum meruere cœlorum. Nam & tu thesaurum habes, ut eo ad pietatis opera utaris, quibus ad solium patris mei pervenitur.

Dotatio Constantini venenum Ecclesiæ.

Volo igitur una tecum, ut *summus Pontifex* primo, deinde *cæteri Pontifices*, in suo gestu, statu, habitu, vita & conversatione, nihil faciant, quod cujusquam offendat animum, aut lædat conscientiam, sed quod ipsorum decet sanctum statum.

Papæ & Episcoporum obligatio.

Et ad hoc totis ex viribus, per electum meum REGEM SIGISMUNDUM, advocatum tuum universalem, cæterosque ad hoc opus idoneos, anhelabo, ut *mores*, si quos *corruptos* habuerint, *reformentur*.

Reformatio morũ à Sigismundo expectata.

DISTINCTIO. IX.

Acceptioni personarum & in distribuendis officiis Ecclesiasticis inæqualitati remedium à SIGISMUNDO expectatur.

Supr. f. 68. seqq.

TErtia vice multa *de acceptione personarum*, quasi notabiliter hoc dixeris, constantissime proposuisti, nullius timore percussa: Quod, ut asseris, *patrimonium* meum *inæqualiter divisum* sit. *Divites* affirmas plura & multa *possidere beneficia, compatibilia* & *incomparabilia*. Unum abundantia florere, alterum, refers, fame perire.

Inæqualiter beneficia Ecclesiæ distribuuntur.

Certissime te alloquor, constanter *veritatem* protulisti, quæ omnia vincit. Et ego in hac causa testificor tecum coram Deo & hominibus & sanctis spiritibus, qui divinam intuentur claritatem, quod *veritatem* purissimam enarrasti. Neque habeo aliquid, ut excusationis modicum etiam quid dicere possim. Quippe amaro nimis sum animo, hac eadem perculsus *injustitia*, volens *statum* tuum simpliciter *in hac parte immutari in concilio generali*, quod *Constantiæ* in congregatione sapientium tuorum celebrabitur, non potens neque volens amodo talia sustinere.

Concilii Constant. remedium.

Et miror satis, cum de hac edissereres materia, quare *de fratribus mendicantibus*, filiis tuis, nihil proposueris, qui revera non modo in hoc schismate, sed etiam ante & post, columnæ tuæ videntur, teque usque in diem hodiernam sustentant, qui opprobrium sunt divitum, & abjectio potentum. Hi sunt religiosi viri, sanctitate conspicui, vitâ exemplares, & doctrinâ præfulgentes. *Dominicus* cum suis *fratribus Prædicatoribus*. *Franciscus* cum suis *fratribus Eremitis*. Elias Propheta cum suis *Carmelitis*. Hi nempe sunt, quos ex remotis mundi partibus in unum pastor ovile collegi, qui lac atque lanam fructificant, moribus sinceri, & scientia atque eloquentia præpollentes. Hi sunt cœli, in quibus habitaculum mihi paravi, in quorum sermonibus mira spargo fulgura & tonitrua. Isti sunt, de quibus prophetatum est: *Rorate cœli desuper, & nubes pluant justum, aperiatur terra, & germinet salvatorem.* Per istos arida reseratur, germinans me salvatorem, dum horum tuba resonat in auribus peccatorum, qua attoniti convertuntur. Isti sunt fideles, veri religiosi, qui nec minas Principum timent, neque potentum tyrannides, ut taceant veritatem, reverentur. Hi sunt, quorum doctrina fulget, ut solares radii, mundum illustrantes. Nam in omnem terram exit sonus eorum, & in fines orbis terræ eorum procedunt verba. Isti contra *diluvium istius horrendi schismatis* columnæ fuêre marmoreæ, & contra ignis incendium statuæ lateritiæ extiterunt. Hi fidei tuæ, ô sponsa, clariferi sunt prædicatores, constantes defensores, & veritatis sincerissimæ pronunciatores. Quos & ego contra inimicos eorum defendere studeo, & efficaciter protegere, committens *Illustrissimo Principi & universali advocato* tuo, SIGISMUNDO, nec non aliis, quorum interest, nostros non modo non offendere, sed etiam constantissime defensare. Nam quod uni ex his immaniter factum fuerit, mihi reputo crudeliter immissum. Eorum *privilegia* in vigore perfecto mansura contendo, & oppositum, per quoscunque attentatum fuerit, annullatum censeo, aut per viam aliam eis provideri cupio & exopto. Sacerdotes sunt, & homines, cibo & victu indigent, fame eos perire non permittis, & ad nuditatis tegumentum veste carere non valent. Superflua non exoptant, necessariis indigent, quibus eos summopere volo providere. Sed, ne tædium generem, ad ulteriora procedo.

Monachorum ordinis Mendicantium elogia.

Dominicani. Franciscani. Carmelitæ.

morati, docti, eloquentes,

Oratores,

animosi,

dissensionis hostes,

frugales.

DISTINCTIO X.

Tyrannidem Prælatorum esse mulctandam asseritur.

Quar-

Supr. fol. 72. seqq. Prædiorũ Ecclesiasticorum usurpatio.

QUarto loco opposuisti plura, objiciens etiam *prælatorum* meorum *tyrannidem*, qui *aliena* sibi *usurpant prædia*, & possessiones tuas incastrant castris suis. Unde etiam mala varia sequuntur.

Nihil habeo, quo excusare possim illos, cum etiam ipse multos tales noverim non modo *meliores*, sed & in *summo dignitatis culmine constitutos*, qui hujusmodi nefanda facere non verentur. Sed nosse te volo, illos pœna debita *mulctandos*, prout post non magnum experieris tempus, cum, sicut & tu allegasti, etiam illi, de quibus locuta es, exsolverint malum, quod egerunt. Et jam ad reliqua sum transiturus.

DISTINCTIO XI.

De SIGISMUNDI IMPERATORIS majestate, de Episcoporum Germaniæ singulari jure. De Episcopis Italiæ, ut & utrorumque differentia.

Supr. fol. 79.

QUinto objecisti, conquerens te *acephalam*, propter *imperatoriæ majestatis carentiam*, *tricephalam* ob *summorum Pontificum pluralitatem*. Erat tibi necessarium, ut hæc proponeres, mihi vero oportunum, ut respondendo tibi satisfaciam. Hic enim habeo, ut plura edisseram, quæ suppliciter deprecor, attente digneris advertere.

Imperii Rom. jura fracta ante Conc. Const.

Priscis jam *elapsis temporibus*, querimoniam de his deferre necesse fuerat. Jam vero neque expedit, neque necessarium est, cum tibi solatii plena valeam mittere gaudia, in quibus desperatio & anxietas tua non deperibit.

Sub Sigismundo Cæsarea majestas redintegrata.

Vere fuisti *acephala*. Sed jam acephalam te dicere non debebis, cum tibi *de optimo religionis* tuæ *viro strenuo* providerim, *monarcha universali*, *& advocato*, de quo superius aliqua expressi, *qui pacem & unitatem reformabit*, ut neque *acephala*, nec *bucephala*, aut *tricephala* debeas reputari. Imo *monocephala* penitus & nominaberis & eris.

Sigismundo ferrum. Pontifici verbum.

Unus enim est *REX tuus*, *cui gladium commisi temporalem*. Alius erit rector summus, vicarius meus, cui *gladium* dabo *spiritualem*, qui genti sibi subditæ vitâ & laudabili conversatione, atque sanctitatis exemplo præibit, cæteris, qui se summos gloriantur Pontifices, depositis & abdicatis. Nec dubium tibi ponas in hoc, cum hæc brevi certissime videas affutura.

Intuebris etiam *pacis* per orbem universum *unitatem*. Ut non surgat amplius gens Christiana contra populum religionis tuæ, sed pax erit ubique terrarum. Ut majori lætetis pacis unione & concordia, quam tristata fueris discordiæ schismate & errroris.

Episcoporum gladius spiritualis.

Amplius proposuisti, *summum Pontificem*, aliosque *Episcopos* gladio corporali non percussuros, quibus *solo gladio spirituali* permissum est, & indultum, ut percutiant, *non accepturi gladium*, quo pugnent, *corporalem*.

Episcopi Samuelis similes, aliqui. Sacerdotes & judices simul sunt Episcopi Germaniæ. ArchiEpiscopi Electores Imperii. Trevirensis. Coloniensis. Moguntinus. ArchiEpiscopi Germaniæ

Hic considerare te volo, *Pontifices* in duplici fore differentia. Quidam repræsentant *sacerdotium Samuelis*. Qui quamvis esset *sacerdos*, *judicis* tamen officium gerebat in temporalibus, & officium judicis exercebat. Ipse enim Regem elegit, & electum confirmavit, & Agag corporali gladio interfecit.

Hujus imitatores sunt *Episcopi Alemaniæ*, qui dotati & ditati à sancto Constantino, utuntur etiam contra inimicos gladio corporali, tua templa defendentes, & prædia & possessiones tuas protegentes.

Nam & ipsi sunt *Electores Imperii*, veri *Principes*, more Samuelis, qui judex fuit & sacerdos. *ArchiEpiscopus* videlicet *Trevirensis*, qui est Archi-Cancellarius Galliæ, *ArchiEpiscopus Coloniensis*, qui est ArchiCancellarius Italiæ, *ArchiEpiscopus Moguntinus*, qui est Archi-Cancellarius Germaniæ, id est, totius Alemaniæ.

Isti sunt *vicarii* illius, qui dixit ad me: *Domine paratus sum in mortem tecum ire*, & edu-

gladio Petri accincti.

& eduxit tempore tribulationis gladium, & amputavit servo Pontificis auriculam. Et quod ego illi dixi: *Converte gladium tuum in vaginam*, designare volui, ut *sine necessitate & ratione* gladio nullus uti deberet. Quod qui fecerint, verissime gladio peribunt.

Archiepiscopi caute utantur ense Petri.

Judas Maccabaus.

Sic & *Judas Maccabaus*, Mathatiæ filius, olim Judæorum favore *Pontifex* decernitur, qui & *Dux populi* fuit. *Judex* igitur fuit & *Pontifex*. Sic & *Aristobulus* Jonathæ filius, *Rex* pariter *Pontifex*. Qui & primus apud Judæos diadematis assumsit insigne, post CCCCLXXXIV annos Babylonicæ captivitatis. Cui successit *Alexander*, etiam *Rex* & *Pontifex*.

Aristobulus.

Alexander.

Germaniæ Episcopi.

Pariformiter *Alemaniæ Episcopi* horum tenent locum, tanquam *Reges* sint & *Principes*, & *Pontifices*, gladio utentes utroque.

Papa Episcopis Germaniæ similis usu gladii.

Quo etiam non tantùm *isti*, sed & ipse *summus Pontifex* pro tua poterit uti necessitate & utilitate. Ad cujus probationem nobile producam exemplum.

Gregorii VI. Papa res gestæ.

Nam *Gregorius VI*, qui utique fuit vir vitæ sanctissimæ, & religionis magnæ, Apostolatus Romani statum per antecessorum suorum incuriam diminutum reperit, ut præter pauca oppida, urbi vicina, & oblationes fidelium nihil haberet, quo se sustentaret. Civitates, prædia, castra & possessiones eminus positæ, quæ ad jus tuum pertinebant, à raptoribus ablatæ erant. Tramites & stratæ regiæ per Italiam totam à latronibus stipabantur: Ita ut nullus peregrinus nisi manu fortiori impune peragraret. Cessatum est ab omni provincia Romam aggredi. In ipsa etiam *urbe* sicarii rapinam exercebant. Super ipsa sanctorum Apostolorum & martyrum corpora gladii nudabantur. Oblationes accedentium vix appositæ de manibus rapiebantur, arreptæ in comessationibus & scortorum abusiones insumebantur.

Animi moderatio in Gregorio VI.

Tantis malis venerabilis Pontifex *primo leviter, ut decet Pontificem*, occurrere cœpit, *amore* plus, quam *terrore*, *verbis* magis quam *verberibus* agens. Mandat, ut a peregrinorum infestatione cessent, & rapina sacrorum. Invasores Ecclesiastici patrimonii & mandatis & epistolis invitavit, ut aut debita redderent, aut, se jure illa tenere, in senatu Romano probarent: Si neutrum facerent, membra se non esse cognoscerent.

Consilium pro bonis Ecclesiasticis recuperandis.

Talia frequenter concionatus parum profecit, aut nihil. Tunc *excommunicavit* omnes, qui aut talia agerent, aut agentibus convivio aut colloquio participarent.

Lenitas irrita Excommunicationis fulmina.

Illi autem *excommunicati* cœperunt contra furere, muros urbis armis circumsonare, adeo ut pene Papam interficerent.

Excommunicatio armis elusa.

Tunc *summus Pontifex* ferro abscisionis utendum judicans, arma & equos undecunque conquisivit, milites & equites adornavit, ac primum Ecclesiam beati Petri præoccupans raptores oblationum vel extinxit, vel fugavit. Occisis itaque sibi resistentibus, prædia & oppida multo tempore amissa in antiqvum jus restituit.

Gregorius VI. arma prehendit.

Quirites interea, raptu vivere assueti, *sanguinarium* illum vocabant, & indignum, qui Deo offerret, tot cædium conscius.

Gregorius VI. Sanguinarius dictus.

Ipsi etiam *Cardinales* hoc dicebant. Adeo ut cum ille in valetudine, qua defunctus est, decumberet, consilio inter se habito, auderent *eum admonere*, ne se in Ecclesia sancti Petri cum cæteris Apostolicis tumulari præciperet, qui tot hominum mortibus officium fœdasset.

Cardinales corripiunt Gregorium VI.

Tunc ille collecto spiritu torvisque luminibus *minax* hanc orationem inter cætera habuit: *Vos, inopem vitam diurno pane agebatis. Vos populari & dissuto amictu oculos movebatis meos. Itaque cum hæc pati nequirem, bellum aliis indixi, ut damno civium gloriam emerem clericorum. Sed, ut modo experior, in ingratos collata beneficia perdidi. Quod alii per angulos mussitant, Vos in publico evomitis. Et libertatem quidem probo, sed pietatem requiro. Morientem Patrem filii de sepultura sua exagitant. Communem mortalium domum mihi negabitis? Non arcetur ab introitu Ecclesiæ meretricula, non usurarius, non latro; Et Vos Papam ingredi prohibetis? Mortuus peccare nescit, imo*

Minax apologia Gregorii VI.

mo nequit, summo carens viatico. Quam immanis igitur barbaries est, ut hunc à domo Dei excludatis, cui peccandi desit & voluntas & facultas? Quapropter filii tam praerupta audacia, per misericordiam agite. Stulte enim & amare locuti estis. Considerate etiam rationem. Crebro miserabilis interpellabat egenus, ut ejus levarem inopiam. Ego futurorum inscius non abnui, sed diversis monetis onustum dimisi. Discedens ille latronem offendit, qui videns eum nummos portantem, clava, quam ferebat, percussum occidit. Numquid inde judicandus sum, qui peregrino dederam, unde causam mortis incurrit? In legibus Ecclesiasticis & forensibus idem factum diverso respectu & punitur & laudatur: Animadvertitur in latronem, quod hominem occidit in occulto, probatur in milite, quod hostem fuderit in bello. Itaque homicidium in isto laudabile, in illo vituperabile. Ezechiel sacerdotes accusat, quod non steterint ex adverso, nec se opposuerint murum vel clypeum pro domo Israel. Duae sunt personae in Ecclesia ad resecanda vitia constitutae, una, quae exacuit eloquium, altera, quae portat gladium. Ego non neglexi partem meam. Illi scripsi, ut nostis, cujus intererat gladio corporali pugnare. Rescripsit, se occupatum bello, rogans, ut meis laboribus & suis expensis non gravarer latronum conciliabula deturbare. Si renuissem, quam excusationem offerrem Deo, cum Imperator in me suas refudisset partes? Viderem caedem civium, damnum peregrinorum, & dormitarem? Quisquis parcit latroni, occidit innocentem. Sed objicitur: Non esse sacerdotis, ut se caede cujuscunq; commaculet. Verum est, sed non se inquinat, qui sontem premens insontem liberat. Imo vere beati, qui custodiunt judicium, & faciunt justitiam. In omni tempore sacerdotes fuerunt amplissima laude famosi Phineas & Mathatiae, qui delinquentes manu sua ulti sunt. Alter amplexus Veneres manu sua confodit: Alter idolis immolantem immolatico cruori commiscuit. Zacharias sacerdos sacrificantem Regem expulit, & procul dubio non dubitasset occidere, nisi Deus illum accelerasset cedere. Praevenit Episcopalem manum plaga divina, ut illius cadaver depasceretur lepra, cujus animus usurpasset illicita. Parum est, quod excuso: Sed laudandum est, quod feci. Contuli enim illis beneficium, quibus videor intulisse exitium. Poenam minui, dum mortem acceleravi. Sceleratus enim, quanto plus vixerit, tanto plus peccabit. Sed quia & mea & vestra ratiocinationes falli possunt, committamus omnia divino examini. Corpus meum antecessorum meorum more compositum ante januas Ecclesiae sistite, januis seris & repagulis obseratis. Si Deus voluerit, ut ingrediatur, plaudatis miraculo. Sin autem, de cadavere facite sicut placet.

Quo mortuo, ostiis clausis & obicibus interjectis, funus ibi positum est. Et ecce turbo vehemens divinitus emissus repagula reseravit, & januas aperuit. Et in Ecclesia corpus ejus sepelierunt.

Ex quo patet exemplo, *Episcopos & Pontifices in necessitate, & Ecclesiae utilitate,* uti debere etiam *gladio corporali.* *Episcopis quando competat ensis.*

Et sic faciunt *Episcopi in Alemania,* qui *utroque* ulciscuntur *ense*, ut praefatum est. Claret ergo, quomodo uti possint gladio utroque, & qualiter non debeant vindictam sive in suos sive in extraneos exercere. Et haec dicta sufficiant de *Episcopis & Pontificibus, qui locum tenent judicum & sacerdotum.* *Episcoporum in Germania praerogativa.*

Alii verò sunt *Pontifices Italiae,* qui sunt *vicarii illius, qui relicta syndone nudus aufugit.* Et *hi pugnant gladio* praecise *spirituali,* docentes verbo veritatis, vita & conversatione honesta, scientia praepollentes, quorum statum multum commendo. Isti ex viris religiosis eliguntur, vitae exemplaris, & scientiae atque eloquentiae singularis. Quicquid igitur in his defectuosum repertum fuerit, emendabitur in futurum. *His competit verbum & ferrum.* *Episcopi Italiae ferro carent.*

Et quod proposuisti sexto *de ignorantia rectorum*, non potero excusare. Sed providendum est, ut illi, qui *digni* fuerint, praeficiantur, qui verò non meruerint, evellantur. *Supr. fol. 82.*

DISTINCTIO XII.

De dogmatibus Wiclefi, Husfi & Hieronymi Pragensis.

Supr. f. 86

SEptimo & ultimo in medium produxisti *hæreticos* quosdam, cum suis erroribus & hæresibus, quorum nomina etiam posuisti. Certe revelato lumine dixisti veritatem, & revertuntur hæreses, quæ primo in mundum seminatæ sunt.

Nam, ut supra dixisti, *hæresis prima* fuit *simonia*. *Secunda hæresis circa* sanctissimi corporis mei *sacramentum* erat, quæ velut à duritia sermonis mei facta est. Nam cum dicerem illud *Joh. VI. Nisi quis manducaverit carnem meam, & biberit sanguinem meum, non habet vitam æternam*: Illi non intelligentes dixerunt ad invicem: *Durus est hic sermo. Quis eum potest manducare?* Dicentes, *durus est hic sermo*, se ipsos à me separaverunt, & remansi cum XII. Qui cum discessissent, instruxi eos, qui remanserant, dicens: *Spiritus est, qui vivificat, caro nihil prodest. Verba, quæ locutus sum Spiritus & vita sunt.* Intellexistis spiritualiter, spiritus & vita sunt. Dixi autem, non *hoc* corpus, quod videtis, manducaturi estis, sed *spiritualiter*. Spiritualiter intelligite, quæ locutus sum. Non *hoc* corpus i. e. non in hac specie, in qua me videtis, manducaturi estis me, & bibituri illum sanguinem, quem fusuri sunt, qui me crucifigent, hoc est, non secundum illam speciem, secundum quam effundetur in cruce.

Quapropter hæc est vera, orthodoxa fides, quod *ante consecrationem* est *verus panis* in altari. *Post consecrationem* vero est ibi *verum corpus*, quod ex Maria virgine assumsi, quod in cruce pependit, & quod in seculorum fine judicaturum erit vivos & mortuos.

Contra quam professionem sentiunt impiissimi hæresiarchæ, *Johannes Wickleff* damnatæ memoriæ, *Johannes Huss* & *Hieronymus de Praga*. De quibus superius es locuta. Qui inter cæteras hæreses, & falsissimos errores, hanc *de sacramento altaris sectam* & hæresin renovarunt, inquientes: *Panem & vinum*, quæ in altari ponuntur, *post consecrationem* solummodo *sacramentum*, & *non verum corpus meum* esse. Et adhuc cum multis de secta sua ita tenent.

Wiclefi & Husfi sententia de Sacramento altaris.

Tres igitur de sacramento corporis Christi fuerunt *sententiæ*. Una dixit, quod illa substantia, quæ prius erat panis & vinum, post consecrationem sit corpus & sanguis Christi, ut patet *de conse. dist. II. Panis &c. Quia corpus.* Secunda tenet, quod substantia panis & vini desinit esse, & tantum ipsorum accidentia remanent, scilicet sapor, color & pondus, & sub illis accidentibus est corpus Christi verum. Et hæc probatur *de summa trin. & fide catholica.* Tertia dixit, remanere substantiam panis & vini, & in eodem loco, & sub eadem specie esse corpus Christi. Sed isti *hæresiarchæ* dicunt, post consecrationem esse ibi tantum tanquam in signo, & non esse in altari verum corpus Christi. Hac hæresi *Berengarius* fuit infamatus, de qua se expurgavit, ut patet *de conse. dist. II. Ego Berengarius.*

Tres Scholasticorũ sententiæ de corpore Christi in S. cœna.

Sententia Wiclefi, Husfi,

Berengarii.

Ad cujus probationem adduco id, quod de sanctissimo viro *Basilio Episcopo Cæsariensi* legimus. Nam cum ostensione publica vellem clarificare rei veritatem multis dubiam, quidam *Hebræus*, officii mysterium explorare volens, permiscuit se populo, & vidit infantem partiri in sancti Basilii manibus, & accedens sumsit vere carnem & verè sanguinem. Quod indicans uxori suæ baptizatus est cum omni domo sua.

Et non minus stupendum contigit *miraculum* anno à nativitate mea CLXXXI. Apud *Aurelium*, die Dominica circa festum beati Laurentii, presbyter celebrans duas paraverat hostias, propter viaticum, & processerat usque ad orationem Dominicam. Videt illam, quam manibus tenent, rubeo colore suffusam, & sanguinem ex ea inter digitos profluentem, eamque super altare in tribus locis transposuit, & in singulis, quantum

tum ipsa continet, tantum de sanguine purpuratur, populus occurrit, miratur, sacerdos illam sumit, quam ipse paraverat reponendam. *Rex* autem *Philippus*, qui non longe aberat, accurrit & vidit hostiam in forma carnis lividæ, & supra corporale sanguinis guttas, sive etiam notas, cum transponeretur hostia, ad modum hostiæ circulatas.

Post modicum apud castrum Corrolam eadem hostia partim carnis partim panis speciem repræsentavit, in festo omnium sanctorum: Dum priore celebrante & volente ipsam tripartiri, frangi non potuit, sed integra manens per medium est replicata, & mox pars una formam carnis induit, pars reliqua in pristina forma mansit.

Similia acciderunt apud *Soranam oppidum*, & in territorio *Vindocinensi*, & apud *Atrebatum*. Hæc autem per me facta sunt propter *hæresin in Vasconia pullulantem*.

Sed hos horumque errores una cum sibi adhærentibus necesse est evelli, atque radicitus supplantari. Impium enim est, non extirpare hæreticos. Et qui non resistunt eis fovere videntur hæresin & approbare. Illi saltem, qui possunt impedire, & non faciunt.

Wenceslaus Rex Husitis favit.

Sicuti, & tu conquesta es contra *Bohemiæ Regem*, quem mulctandum pronuncio, si fautor illorum impiorum hominum fuerit adinventus. Nam & multa bona à multis effecta parum proderunt, si hæresum aut errorum favor ab eis processerit, & permaxime si *Principes*, quorum interest etiam usque ad mortem pro me pugnare, in tam pernicioso crimine me derelinquere non abhorrent. Quorum peccatum gravissimum, crimen manifestius. Unde & pœna major præfata consequetur. *Consensus* enim *Principum* in exercendis malis impune non evadit. Unde notabile referam ad id exemplum.

Ludovicus Rex Germanorum.

LUDOVICO REGI GERMANORUM apparuit in somnis genitor ejʼ, olim *Imperator*, filium per nomen sanctæ Trinitatis adjurans, ut ipsum eriperet è tormentis, quibus tenebatur, unde tandem requiem æternam habere mereretur. Ob hoc ad diversa monasteria eleemosynis destinatis obnixe filius succurrebat patri. Unde dabatur intelligi, quod licet idem Imperator multa Deo & hominibus placentia fecisset, plura tamen Deo contraria in regno suo fieri consenserit. In quibus graviora videbantur, quod *hæresi Nicolaitarum* non restitit, & monita Gabrielis Archangeli, XII capitulis comprehensa, quæ legenda & observanda oblata fuêre, servare non studuit.

Husitis faverunt Principes & Episcopi.

Qua ex re colligo, quod si præfatus *Rex Bohemiæ* aut alii *Principes*, sive *spirituales* sive *seculares*, fautores eorum fuerint, quod absit, contra ipsos justitiæ gladio foret procedendum. Sed non dubium, quin, si ita repertum fuerit, *Illustrissimus advocatus* tuus cum cæteris filiis tuis, juris ordine servato, contra ipsos procederet hæreticos cum eorum complicibus & fautoribus, cujuscunque conditionis, status extiterint seu dignitatis.

Wiclefi condemnatio in Anglia.

Sed & unum certissime factum noscito, errores atque hæreses præfatorum, *Johannis Wiclef Anglici*, *Johannis Hus atque Hieronymi*, hæresiarcharum, Londoniis ab *Archi Episcopo Cantuariensi*, studii Oxoniensis conservatore, octo Episcopis & triginta Magistris in Theologia, condemnatos, quos hodierno tempore stultilogi isti, tumidi & superbi *hæresiarchæ*, artistæ nonnulli, *Pragæ* nituntur defensare.

Husſi & Hieronymi condemnatio in Conc. Const.

Horum principales adhuc viventes sunt prænominati *Johannes Hus* & *Hieronymus de Praga*. Sed ne dubites, sponsa dulcissima, egregios ac illustres viros sæpe dictos *in concilio Constantiæ congregandos* remedium adhibituros opportunum.

Dogmata Wiclefi.

Articuli vero erronei & hæretici sunt jam annotandi.

Contra Transsubstantiationem.

Primus articulus *Johannis Wicklef*, quos prænominati hæretici *Pragæ* defendunt, est iste: *Substantia panis & vini manent post consecrationem.*

II. *Accidentia panis non manent sine subjecto, in eodem, post consecrationem.*

III. *Christus non est in eodem sacramento*

De S. cœna.

to identice, vere & realiter, & in propria persona corporali.

De Missa.

IV. *Non est fundamentum in Evangelio, quod Christus missam ordinavit.*

De sacerdotum consecratione.

V. *Episcopus vel sacerdos existens in mortali peccato, non ordinat, nec conficit, vel baptizat.*

Confessione.

VI. *Si homo fuerit debite contritus, oris confessio est ipsi superflua & inutilis.*

VII *Deus dat obedire Diabolo.*

Potestate Papæ.

VIII. *Si Papa est præscitus vel malus, & per consequens membrum diaboli, non habet potestatem super fideles Christi ab aliquo sibi datam, nisi forte à Cæsare.*

Papatu.

IX. *Post Urbanum Sextum non est aliquis recipiendus in Papam, sed vivendum est more Græcorum.*

Excommunicatione.

X *Nullus Prælatus debet aliquem excommunicare, nisi prius sciat, ipsum excommunicatum à Deo.*

XI. *Qui sic excommunicat, ex hoc fit hæreticus vel excommunicatus.*

Clericorum appellatione ad Principem.

XII. *Prælatus excommunicans clericum, qui appellat ad Regem, vel ad consilium, ipse proditor & traditor Regis & regni.*

XIII. *Qui dimittunt prædicationem seu verbum Dei propter excommunicationem hominum, sunt excommunicati, & in die judicii traditores Christi habebuntur.*

Cleri opibus.

XIV. *Contra sacram Scripturam est, asserere, quod viri Ecclesiastici habeant possessiones temporales. Et vocat sacram Scripturam doctrinam Apostolorum.*

Prædicatione verbi.

XV. *Licet alicui clerico vel diacono, vel proibytero, prædicare verbum Dei absque autoritate sedis Apostolicæ, vel Episcopi, vel alterius, de quo sufficienter constat.*

XVI. *Asserendum est, quod nullus sit Dominus civilis, nullus sit Episcopus, nullus sit prælatus, dum est in peccato mortali actualiter.*

Jure Principũ in bona cleri.

XVII. *Domini temporales possunt ad arbitrium suum auferre bona temporalia ab Ecclesiasticis delinquentibus.*

XVIII. *Et populares possunt ad eorum arbitrium Dominos delinquentes corrigere.*

Decimis.

XIX. *Decimæ sunt puræ eleemosynæ.*

XX. *Parochiani possunt propter peccata suorum curatorum decimas detinere, & ad libitum suum aliis, quibus volunt, conferre, cum sint puræ eleemosynæ.*

Precibus.

XXI. *Spirituales orationes applicatæ alicui personæ per prælatos vel religiosos, non plus prosunt eidem personæ cæteris paribus, quam generales.*

De ordinibus Monachorum.

XXII. *Eo ipso, quod aliquis ingreditur religionem privatam quamcunque, sive possessionatorum, sive mendicantium, fit ineptus vel inhabilis ad observantiam mandatorum Dei.*

Fundatoribus eorum.

XXIII. *Sancti instituentes religiones privatas quascunque, tam possessionatorum, quam mendicantium, in instituendo peccaverunt.*

Monachis mendicantibus.

XXIV. *Religiosi sive fratres tenentur ad laborem, & non per mendicationem victum acquirere.*

Prædicatoribus.

XXV. *Conferentes Ecclesias fratribus prædicantibus, sunt excommunicati, & recipientes similiter.*

XXVI. *Religiosi, viventes in religionibus privatis, non sunt de religione Christiana.*

Bonis Ecclesiasticis.

XXVII. *Papa cum omnibus clericis suis, possessiones habentibus, sunt hæretici: Eo, quod possessiones habent.*

Papæ judicio.

XXVIII. *Quod omnes eis consentientes, scil. Domini seculares, & cæteri laici, & propter hoc Papa neminem potest judicare de hæresi, cum sit hæreticus.*

Ecclesia Romana.

XXIX. *Ecclesia Romana est synagoga Satanæ: Nec Papa est proximus & immediatus Christi vicarius.*

Decretalibus.

XXX. *Decretales Apostolicorum Epistolæ sunt apocryphæ, & seducunt à fide Christi.*

XXXI. *Clerici sunt stulti, qui eas student.*

Dotationus Ecclesiarũ.

XXXII. *Imperator & Domini seculares seducti sunt à Diabolo, ut Ecclesiam Dei bonis temporalibus dotarent.*

Electione Papæ.

XXXIII. *Electio Papæ à Cardinalibus & Diabolo introducta est.*

Papa & Cardinalibus.

XXXIV. *Ideo suadet, à Papa & à Cardinalibus recedere, & se simpliciter Deo committere.*

Superioritate Ecclesiæ Romanæ.

XXXV. *Non est de necessitate salutis, credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter Ecclesias.*

Indulgentiis.

XXXVI. *Fatuum est credere indulgentiis Papæ & Episcoporum.*

Juramẽtis.

XXXVII. *Juramenta civilia sunt, quæ fiunt ad roborandum humanos contractus & commercia civilia.*

Cœnobiorum

XXXIIX. *Augustinus, Benedictus, Gregorius, Bernhardus, & cæteri sancti Patres damnati sunt, nisi pœnituerint de hoc, quod habue-*

fundatione & opibus.

habuerint possessiones, & instituerint & invenerunt religiones, indifferenter introductas, & sic Papa usque ad infimum religiosum habentem possessiones, est hæreticus.

Ordines Monachorum.

XXXIX. *Omnes religiones indifferenter introductæ sunt à Diabolo.*

XL. *Oratio præscita nihil valet.*

XLI. *Omnia de necessitate eveniunt.*

Confirmatione, consecratione.

XLII. *Confirmatio juvenum, clericorum ordinatio, locorum consecratio, reservatur Papæ & Episcopis, propter cupiditatem lucri temporalis & honoris.*

Gradibus Academicis.

XLIII. *Item universitas, & studia & collegia, graduationes & ordinationes sunt vana gentilitas, & introducta, & tantum prosunt Ecclesiæ Dei sicut diabolo.*

XLIV. *Item excommunicatio Papæ vel cujuscunque Prælati non est curanda, quod est censura AntiChristi.*

XLV. *Peccant fundantes claustra, & ingredientes sunt veri diabolici.*

XLVI. *Item, ditare clerum est contra regulam Christi.*

XLVII. *Sylvester Papa & Constantinus Imperator erraverunt dotando Ecclesiam.*

De bonis claustrorum confiscandis.

XLIIX. *Inducit etiam Reges & Principes seculares, ut bona clericorum sibi invi-scent, & eos spolient, & universum populum secularem inducit contra eos.*

Posui impiorum & hæreticorum hominum sectas iniquas, errores scandalosos, piarum aurium læsivos. E quibus mortem subiit *Johannes Wiclef* damnatæ recordationis. Sed *superstites* existunt *hi duo*, quorum malevolam sententiam *ignis probabit*, nisi resipuerint, & condignam egerint pœnitentiam, cum *sacrum generale concilium Constantiæ celebrandum* rite fuerit congregatum.

Pugnabunt igitur fideles filii tui & devincent. Pugnasti tu, ô mi sponsa carissima, primis temporib° contra *Leonem*, hoc est *tyrannos*, quos me vicisti protegente. Pugnas nunc adversus *draconem*, id est, contra *hæreticos*. Nam loco tyrannorum habes hæreticos. Sed, quomodo victus est leo, vincetur & draco. Hæc animo tuo imprime, & lætitia perfunderis.

DISTINCTIO XIII.

De hæreticis in Sangerhusen, & eorum hæresibus & dogmatibus, circa tempora Concilii Constantiensis.

Hæretici in Sangerhusen.

Supr. f. 86.

PRoposuisti etiam querendo, *in Sangerhusen* magnam & maculatam esse *hæreticorum sectam*. De cujus scandalosa societate multum doluisti, & non immerito, cum hæc impietas non modo Christicolas inficiat, verum etiam Judæos & paganos lætificet, & scandalum nobis gignat.

Wiclefitæ interfecti. Sangerhusani cremati.

Sed ut pulsis tristitiæ & doloris gemitibus lætitia superfundaris inæstimabili, noveris, nuperrime & *in Anglia* de secta impiissimi *Wicleff* multos esse *interfectos*, & in *Sangerhusen* XCI. & in aliis oppidis quamplures de alia nefandissima opinione *concrematos*, & pœnam, quam meruerunt, recepisse, prout iidem confessi sunt coram honorabili & religioso viro fratre *Henrico Schonevelt ordinis fratrum prædicatorum, hæreticæ pravitatis inquisitore*, præsentibus & assessoribus inclitis *Principibus Thuringiæ & Misniæ*, eidem in adjutorium deputatis. Penes quos, & à quibus præfati *articuli* una cum eorum doctoribus sunt damnati.

Henricus Schonevelt inquisitor.

Dogmata Sangerhusanorum.

Ut igitur clareat istorum perversitas & error, *articulos* jam subjungam. Sunt *numero quinquagenario* determinati.

Crucifratrum origo.

Primus articulus est: *Quod secta crucifratrum, qui ad LX annos vel circa semetipsos flagellando cum cantu per mundum transiverunt, originem habuerit ex quibusdam literis, quas Angeli sancti Romæ super altare beati Petri de cœlo portaverint.*

Flagellatores. Contra Papam & Episcopos.

II. Quod ante LX annos, cum se ipsos flagellando crucifratres transiverunt, Deus Papam Romanum & omnes Episcopos, cæterosq; prælatos & sacerdotes, ne deinceps populo in spiritualibus præessent, licentiarit, & omni autoritate ligandi & solvendi, aut quascunque res consecrandi eosdem simpliciter privarit.

III. Quod, sicut in expulsione negotiatorum de templo propter sacerdotum malitiam,

Christus repudiavit & abjecit sacerdotium Judaicum: Ita in transitu crucifratrum propter presbyterorum nequitiam Deus licentiarit & abjecerit sacerdotium Evangelicum.

De Sacerdotibus.

IV. Quod post transitum crucifratrum, Ecclesiæ & cœmiteria, aqua, sal, cineres, oleum & chrisma, ac cætera hujusmodi sacramentalia debuerint & debeant pro non sacratis haberi, quod per nullum sacerdotem potuerint consecrari.

Sacramẽtalibus rebus.

V. Post transitum crucifratrum Ecclesiæ materiales fuerint & sint nisi congeries lapidum, publicæ domus peccatorum, & spelunca latronum.

Templis.

VI. Sacerdotes, baptismum aquæ, & aliorum sex sacramentorum legem prædicando docentes, sint seipsos, cum populo eisdem credente, spiritualiter occidentes.

Sacramentis.

VII. Quod clava mortificationis sit aspersorium aquæ benedictæ, & scintillæ infernales sint aspersæ cum ipsis ejusdem aquæ guttis.

Aqua benedicta.

VIII. Quod tota divini officii in Ecclesia decantatio non debeat sanctius quid reputari, quàm canum ululatio.

Cantu pristino in templis.

IX. In transitu crucifratrum lex baptismi aquæ deposita à Deo, & lex baptismi proprii sanguinis instituta.

De novo baptismo sanguinis.

X. Quando Christus in Cana Galilæa circa finem nuptialis convivii aquam albam in vinum rubeum mutavit, designavit, quod circa finem mundi baptismus aquæ in baptismum sanguinis mutari deberet.

XI. Quod sicut vinum rubrum præ omni vino prius posito convivantibus magis placuerit, ut commendaretur, ita nova lex baptismi sanguinis præ cunctis ante datis legibus à Deo gratissima sit accepta.

XII. Quod post transitum crucifratrum nemo potuit salvari, & verus existere Christianus, nisi in proprio sanguine cum flagello de corpore suo excusso baptizaretur, & flagellatorum esset consectaneus.

XIII. Quod sacramentum confirmationis pro nullo & pro trufa debeat reputari, quod nonchrismati Judæi ita bene barbas habeant & animas, sicut illi, qui se à sacerdotibus faciunt chrismari.

De Confirmatione.

XIV. Quod sacrorum ordinum sacramentum una cum sacerdotibus sit à Deo simpliciter abjectum & contemtum.

Sacramẽto ordinis.

XV. Quod Deum & corpus Christi non contineat sub se realiter altaris sacramentum.

De reali præsentia corporis Christi in S. corna.

XVI. Quod si hoc esset verum, quod in sacramento altaris esset veraciter Christus Deus, diu esset devoratus, etiamsi esset mons ingens & magnus.

XVII. Quod Christus à mortuis surgens volenti eum tangere ait Mariæ Magdalenæ: Noli me tangere: Quia tam humanæ manus sunt inflictivæ, a modo in ipsas nolo venire. Patet igitur, in sacramento altaris Christum veraciter non existere.

XVIII. Quod sacerdotum avaritia totum sic sibi substraverit mundum, ut tam care vendant hominibus panem tantillum, cujusmodi est hostia: Pro qua ad minus velint habere denarium.

De nummo confessionario.

XIX. Quod, si Christus sit veraciter in Sacramento altaris, tunc Juda traditore, qui eundem Christum dedit pro triginta argenteis, sacerdotes moderni pejores existant: Quia Christum pro uno denario vendunt.

XX. Altaris sacramentum est nisi kuc-kuc sacerdotum.

Sacramẽto altaris.

XXI. Quod ad mortalem peccatorum remissionem non oporteat, ut quis faciat sacerdoti confessionem.

Confessione.

XXII. Qui sacerdoti confitetur, non plus munditiæ acquirit, quam qui sui lutosæ se allidit.

XXIII. Quod omnia peccata, quantumcunque interioribus enormia, tollat sola proprii corporis flagellatio spontanea.

XXIV. Quod omnes indulgentiæ sint penitus nullæ, à quocunque datæ, & cum sacerdotio reprobatæ.

Indulgẽtiis.

XXV. Quod benedictiones sacerdotum, & cæteræ solennitates Ecclesiæ, sacramentum matrimonii non extollant & dignificent, sed magis ipsum deprimant & deturpent.

Benedictione sacerdotali in matrimonio.

XXVI. Quod magis conferat infirmantium saluti, in corpore recenter flagellato mori, quam integrâ olei libra per sacerdotem in extrema unctione perfundi.

Unctione extrema.

XXVII. Quod vestis nuptialis, quæ se indutum dignificat superni Regis convivio, est cutis recenter vulnerata cum flagello.

XXIIX. Quod post inceptam flagellatorum legem, nemo beatitudinem cœli intrarit, nisi quem spontanea flagellatio usque ad eruptionem sanguinis vulneravit.

XXIX.

De septē sacramentis Rom. Ecclesia.

XXIX. Quod post inchoationem secta flagellatorum nullus more Romanæ Ecclesiæ septem sacramenta percipere potuerit, qui in ipsorum perceptione mortaliter non peccaret.

XXX. Quod loco prædictorum septem sacramentorum in ista ultima lege flagellatorum omni Christiano populo instituta sit sola proprii corporis in memoriam passionis Christi spontanea flagellatio.

XXXI. Postquam flagellatores per mundum primo transiverunt, nulli homines passioni Christi grati & vere Christiani fuerunt, nisi qui in flagellatorum secta extiterunt.

XXXII. Quod sacerdos, & Levita, qui Christum inter Hierusalem & Hiericho à Judæis vulneratum non compatientes transierunt, sint moderni presbyteri & credentes ipsis populi, passionibus Christi ingrati.

XXX. Quod Samaritanus, qui eundem Christum vulneratum jumento imposuit & duos denarios pro ejusdem cura protulit, sit secta flagellatorum, quæ jam sola Christum passum in humeris propriis portet, & cum denario Dominicæ orationis & observantiæ X mandatorum curet debite & honoret.

De Anti-Christo

XXXIV. Quod Anti Christus diu regnarit & regnet, & quotidie immineat dies judicii. Quod Elias & Enoch jam in mundo apparuerint, & diu sint mortui.

XXXV. Quod Anti-Christus, qui diu jam regnarit, sint Prælati, Presbyteri. Qui omnes Anti-Christi sint, & dicantur, quod sectam flagellatorum infestent & persequantur.

De Begardo quodā Erfordia combusto.

XXXVI. Quod Elias jam mortuus sit, qui fuerit quidam Begardus, qui ante XLVIII annos propter hæresin in Erfordia combustus est.

De Conrado Smet.

XXXVII. Quod Enoch, qui jam de seculo diu migrarit, fuerit Conradus Smet, qui hæreses supradictas primus in Thuringia publicavit.

De Præexistentia animarū.

XXXIX. Quod Deus in principio omnium hominum animas simul crearit, & cum primo homine in paradisum collocarit.

XXXIX. Quod quotiescunque fœtus humanus in utero matris animetur, anima de paradiso per Angelum adducatur, & fœtui inspiretur.

De Henoch & Elia reversis.

XL. Quod cum Begardus supradictus, & Conradus Smet, etiam præfatus, in maternis visceribus existentes animari debuerint, Angeli de Paradiso venientes uni Eliæ alteri Enoch animam infuderint, & sic Elias unus veraciter extiterit & Enoch realiter alter fuerit.

De extremo judicio.

XLI. Quod in die novissimo, non unum, per Christum, sed septem vel octo per diversos judices constituenda sint judicia.

XLII. Quod ultimum judicium in die novissimo non instituturus sit Christus, sed Conradus Smet, flagellatorum hæresiarcha.

De juramentis.

XLIII. Quod, quamvis omnia juramenta, qualitercunque fiant, sint peccata mortalia: Eligibilius tamen sit, flagellatores coram Inquisitoribus jurare, & multa committere perjuria, quam se & sectam prodere: Quod possint juramenta & perjuria postmodum cum flagello expiare.

De purgatorio.

XLIV. Quod post hanc vitam non sit aliquod animarum purgatorium. Quare defunctos non juvent suffragia vivorum.

Precibus pro defunctis.

XLV. Quod vigiliæ & exequiæ defunctorum ad nihil aliud valeant, nisi quod sint aliquale solatium vivorum, & quod repleant marsupia clericorum.

Missa pro defunctis.

Imaginū veneratione.

XLVI. Quod crucem Christi, & imagines gloriosæ virginis aliorumque sanctorum nullus debeat adorare: Quia in ipsorum adoratione committatur idololatria.

De diebus festis.

XLVII. Quod solum omnes dies nativitatis Dominicæ Christi, assumtionis virginis gloriosæ, sint celebrandi secrete & studiose.

Jejuniis.

XLVIII. Quod nulla, quæ per sacerdotes mandantur, observanda sint jejunia, sed solum vigilia nativitatis Christi, & assumtionis virginis gloriosæ, & cujuslibet sextæ feriæ, in anno venientes.

XLIX. Dies nativitatis Christi super die veneris si veniat, cum jejunio sextæ feriæ non dispensare.

L. Quod existentes in prædicta nova flagellatorum secta sacerdotes venerentur, & Ecclesia sacramenta percipiant, eorundem mandatis obtemperent, & oblationes & jura solvant in jejuniis quatuor temporum, & aliis fidelibus conformentur, & sanctorum imagines & festa colant, solum propter hoc, ne ab hominibus notentur, & postmodum de hoc pœnitentes flagello se perentiant.

Ecce posui hæreses & errores eorum, de quibus tu queruloſe plura objecisti, pœnasque eorundem apposui, ut tu planctus tui atque fletus oblivi-

scaris.